

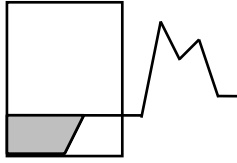
# *Projekt Utmark*

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## **Notat**

### **Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland 2014**





# Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## Sammendrag

Prosjekt Utmark v/ Vidar Bentsen utførte høsten 2014 drivtelling av gytefisk i 3 lakseførende elver i Nordland.

Prosjekt Utmark var i tillegg sammen med Ferskvannsbiologen AS (Øyvind Kanstad Hanssen) i Lakselva (Misvær). Slik var det mulig med en viss kvalitetssikring av observasjoner utført av Prosjekt Utmark.

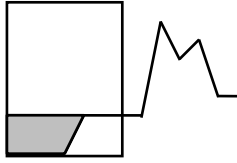
Totalt 3 elver ble undersøkt av Prosjekt Utmark på egenhånd.

Drivtellingene utført av Prosjekt Utmark er finansiert av Fylkesmannen i Nordland.

Vidar Johan Bentsen  
Prosjektleder

## Innhold

<b>Sammendrag</b>	2
<b>1. Innledning</b>	3
<b>2. Områdebeskrivelse</b>	3
<b>3. Metode</b>	5
<b>4. Resultater</b>	6
4.1 Bonnåga	6
4.2 Mørsvikelva	6
4.3 Ranelva	6
<b>5. Litteratur</b>	8
<b>6. Vedlegg</b>	9



# Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## 1. Innledning

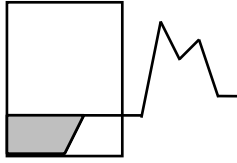
De siste årene er drivtelling av gytefisk av laks, sjøørret og sjørøye blitt en anvendt metode for å undersøke gytebiomassen i elver i Nordland (Lamberg & Øksenberg 2008; Lamberg *et al.* 2008; Lamberg & Strand 2009; Skoglund *et al.* 2009; Ugedal *et al.* 2009; Lamberg *et al.* 2010; Hanssen & Lamberg, 2011; Hanssen *et al.* 2012 ).

Resultatene fra flere av disse drivtellingene er kvalitetssikret gjennom bruk av videoovervåking (Lamberg *et al.* 2009; Lamberg *et al.* 2009b, a). Det er imidlertid viktig at personene som utfører drivtellingen har tilstrekkelig kompetanse og er kvalifisert for å utføre slike drivtelling.

Drivtelling er en krevende øvelse, og det er ikke alle som klarer å utføre en god og nøyaktig telling. Personell som skal utføre slike drivtelling må ha en fysikk som gjør dem i stand til å holde blikket fremover samtidig som man beveger hodet fra side til side for å få et så stort ”søkeområde” som mulig. Klarer man ikke dette risikerer man å gå glipp av fisk. Når drivtelleren oppdager fisk må han, på kort tid, være i stand til å arts- og kjønnsbestemme fisken som observeres. Det kan ta flere år å mestre denne teknikken på en nøyaktig måte. Resultatene fra årets drivtelling, utført av kun Prosjekt Utmark, må derfor behandles med varsomhet når man konkluderer rundt bestandssituasjonen i de aktuelle vassdrag.

## 2. Områdebeskrivelse

Høsten 2014 ble drivtelling utført av Prosjekt Utmark i 3 vassdrag i Nordland. I tillegg til disse 3 vassdragene ble 1 vassdrag undersøkt sammen med Ferskvannsbiologen AS. Se ”Hanssen & Lamberg, 2014” for resultater fra Lakselva, Misvær. Alle vassdrag som ble undersøkt av Prosjekt Utmark er inkludert i figur 1.



# Prosjekt Utmark

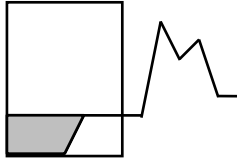
Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA



**Figur 1.** Kart som inneholder blant annet de 3 elvene der drivtelling ble utført av Prosjekt Utmark.

**Tabell 1.** Oversikt over elver svømt av Prosjekt Utmark i 2014. Kommune, nedbørsfelt, lakseførende strekning, svømt (kontrollert) strekning, gjennomsnittlig elvebredde og areal oppgitt i forbindelse med fastsetting av GBM. Kilde\*: Hanssen & Lamberg, 2011.

Elv	Kommune	Nedbørsfelt (km <sup>2</sup> )	Lakseførende strekning	Svømt strekning (m)	Bredde (m)*	Areal (ha)*
Mørsvikelva	Sørfold	32	1000	1000	8	0,8
Bonnåga	Sørfold	74	4800	3920	10	15,2
Ranelva	Leirfjord	43	1400	1400	5	2



# Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## 3. Metode

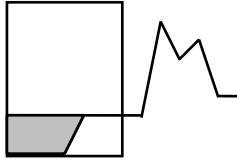
Gydefisktellningene ble utført i perioden 7.10.2014 – 9.10.2014. Alle elver ble talt i tørre perioder med lite nedbør. Slik ønsket man å få god sikt i elvene under drivtellingene.

All fisk ble registrert innenfor en satt størrelseskategori. For laks var dette smålaks (<3 kg), mellomlaks (3–7 kg) og storlaks (>7 kg). For sjørørret var kategoriene <1 kg, 1-3 kg, 3-7kg og >7 kg. Drivtellere var utstyrt med en skriveplate med vannfast papir slik at det kunne noteres mens man beveget seg nedover elva. Kun fisk som passerte tellerne ble talt, ikke fisk som ble observert foran tellerne. All laks ble registrert som hann- eller hofisk.

Ved fastsetting av observert gytebestandsmål (OBG), ble gjennomsnittsvektene fra sportsfiskefangstene brukt der disse fantes. I elver der disse manglet ble standardiserte snittvekter bruk (smålaks = 2kg, mellomlaks = 5kg, storlaks = 8kg).

Elvene ble undersøkt mens man aktivt svømte nedover elva. Dette gir økt hastighet i drivet og man får bedre kontroll over en kulp dersom det er mye fisk. Med forholdsvis god fart klarer man å ”gjete” fisken på en bedre måten enn om man driver passivt nedover elva.

Alle elver ble talt fra oppvandringshinder og helt ned til sjøen (flomål). Kart og avstand svømt er hentet fra [www.godtur.no](http://www.godtur.no). I denne kartbasen kan svømt elvestrekning måles.



# Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## 4. Resultater

### 4.1 Bonnåga

Elva ble svømt 8.10.14 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var 7 m, noe som gav god dekning med en teller. Det ble registrert 56 smålaks (28♀ og 28♂), 13 mellomlaks (12♀ og 1♂). 17 laks ble observert ovenfor laksetrappa. Det ble ikke registrert noe utgytt laks og gyting var ikke kommet skikkelig i gang. Fisken var klumpvis fordelt i elva. Det ble registrert 1 sikker oppdrettslaks (nedenfor trappa). Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 116 kg (40 stk). Oppgitt GBM er 210 kg (67 hofisk). Gytebestandsmålet ble dermed ikke nådd i 2014, noe som igjen tilsier en markant nedgang i bestanden fra 2013.

I tillegg til laks ble det registrert 1 sjøørret mindre enn 1kg, og 2 sjøørret i størrelseskategorien 1 – 3 kg.

### 4.2 Mørsvikelva

Elva ble svømt 7.10.2014 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var god (4 – 5 m), og da elva er såpass lita gav dette god dekning av en teller. Det ble registrert 59 smålaks (25♀ og 34♂) og 22 mellomlaks (18♀ og 4♂). Det ble ikke registrert noe utgytt laks og gyting var ikke kommet i gang. Laksen og ørret var klumpvis fordelt i elva. Det ble observert 5 sikre oppdrettslaks i elva. Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 140 kg (43 stk). Det er ikke beregnet GBM for denne elva. Laksebestanden har økt betydelig sammenlignet med 2013.

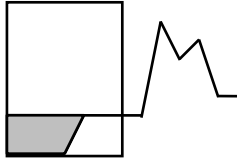
I tillegg til laks ble det registrert 22 sjøørret mindre enn 1kg, 27 sjøørret mellom 1 – 3 kg og 18 sjøørret mellom 3 – 7 kg.

### 4.3 Ranelva

Elva ble svømt 9.10.2014 av en teller (Vidar Bentsen). Sikten var 3-4 m, noe som gav god dekning av en teller bortsett fra i den øverste kulpen. Denne er så dyp at man ikke så bunnen i de dypeste områdene. Det ble registrert 158 smålaks (74♀ og 84♂) og 4 mellomlaks (1♀ og 3♂). Det ble ikke registrert noe utgytt fisk, og gytinga var ikke kommet i gang. Det ble observert 2 sikre oppdrettslaks i elva.

I tillegg til laks ble det registrert 3 sjøørret mindre enn 1kg.

Gytebiomassen av observert holaks var anslagsvis 148 kg (75 stk). Dette gav god måloppnåelse med tanke på gytebiomasse og antall.



# Prosjekt Utmark

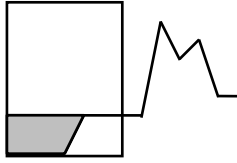
Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

**Tabell 2:** Oversikt over observert fisk høsten 2014.

ELV	LAKS						ØRRET			
	SMÅ		MELLOM		STOR		<1 kg	1 - 3 kg	3-7 kg	> 7 kg
	♀	♂	♀	♂	♀	♂				
Bonnåga	28	28	12	1	-	-	1	2	-	-
Ranelva	74	84	1	3	-	-	3	-	-	-
Mørsvikelva	25	34	18	4	-	-	22	27	18	

**Tabell 3:** Oversikt over antatt snittvekt og gytebestandsmål (GBM), samt observert gytebestandsmål (OGB). Ved fastsetting av observert gytebestandsmål (OGB), ble gjennomsnittsvektene fra sportsfiskefangstene brukt der disse fantes (Varpavassdraget). Disse verdiene er hentet fra [www.fangstrapp.no](http://www.fangstrapp.no). I elver der disse manglet ble standardiserte snittvekter bruk (smålaks = 2kg, mellomlaks = 5kg, storlaks = 8kg).

Elv	Snittvekt (kg)	GBM (kg hofisk)	GBM (antall hofisk)	OGB (kg hofisk)	OGB (antall hofisk)	OGB - GBM (kg)
Mørsvikelva	Standard			140	43	-
Bonnåga	Standard	210	65	116	40	-94
Ranelva	Standard	56	18	148	75	92



# Prosjekt Utmark

Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## 5. Litteratur

Lamberg, A. & S. Øksenberg. **2008**. Gytefiskregistrering i Skjoma i 2008. LBMS-rapport:11pp.

Lamberg, A., S. Øksenberg & R. Strand. **2008**. Gytebestander av laks og sjøørret i Åbjøravassdraget i Bindal kommune i 2008. Resultater fra videoregistrering i Brattfossen og drivtelling av gytefisk. VFI-rapport 7/2008.

Lamberg, A. & R. Strand. **2009**. Overvåking av anadrome laksefisk i Urvoldvassdraget i Bindal i 2008: Miljøeffekter av lakseoppdrettsanlegg i Bindalsfjorden VFI-rapport 6/2009:38s.

Skoglund, H., O. R. Sandven, B. T. Barlaup, T. Wiers, G. B. Lehman & S.-E. Gabrielsen. **2009**. Gytefisktellinger i elver i Nordhordland, Hardanger og Ryfylke 2004-2008 - bestandsstatus for villfisk og innslag av rømt oppdrettslaks. LFI-rapport Nr. 163:62s.

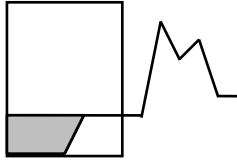
Ugedal, O., E. B. Thorstad, L. Saksgård & T. Næsje. **2009**. Fiskeribiologiske undersøkelser i Altaelva 2008. NINA Rapport 478:56pp.

Lamberg, A., Bjørnbet, S., Gjertsen V., Hanssen, Ø. K & Øksenberg S. **2010**. Gytefiskregistrering i Saltdalselva i 2010. Resultater fra drivtelling av laks, ørret og røye 19. til 21. oktober 2010. V&F-rapport 17/2010.

Hanssen, Ø. K. & Lamberg, A. **2011**. Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland i 2011. Rapport 2011-07.

Hanssen, Ø. K., Gjertsen, V., Lamberg, A. **2012**. Drivtelling av gytefisk i lakseførende elver i Nordland i 2011. Rapport 2012-12.





# Prosjekt Utmark

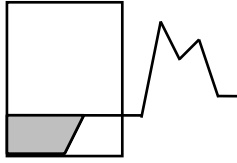
Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## Vedlegg 1: Oversikt gytefisktellinger i perioden 2009 – 2014.

Oversikt over antatt snittvekt og gytebestandsmål (GBM) (jfr. Hindar m.fl 2007), samt observert gytebestand (OGB) i elver i Nordland i perioden 2009 - 2014. Antall kg OGB er beregna ut fra gjennomsnittsvekter ihht. [www.fangstrapp.no](http://www.fangstrapp.no), og der hvor slike opplysninger mangler er det forutsatt at snittvekta for smålaks er 2 kg, for mellomlaks 5 kg og for storlaks 8 kg. Differanse angir forskjellen mellom oppgitt GBM og OGB.

Elv	Snittvekt 2013	GBM kg/antall	OGB 2014 kg/antall	Differanse kg					
				2014	2013	2012	2011	2010	2009
Beiarelva	5,0	1704/341	5,2	-345,0	-	-565	-382	-442	1412
Bonnåga	-	210/67	116/40	-94	51	-69	-190	-197	-198
Elvegårdselva (Bjerkvik)	4,0	172/43	400/127	228	10	93	-	113	144
Flostrandvassdraget	-	60		-	-	-	-	-	-
Forfjordelva	1,6	117/63	135/72	62	-52	-85	-	11	-
Forsåelva	1,5	58/39	122/58	64	-	51	-	17- 55	10
Forsan (Steigen)	-	-		-	-	-	-	-	-
Futelva	1,7	88/52	249/113	169	48	182	-3	145	52
Gjervaelva	-	75	23/10	-52	-73	-	-	-	-
Heggedalselva	-	95/36		-	-	-83	-81	-84	-84
Kjeldelva	1,8	364/207	362/196	-2	-59	-93	-	-232	-
Kobbedalselva	1,6	76/49	83/37	7	5	-4	14	14	-
Kobbelv/Gjerdalselva*	-	234	35/15	-199	-227	-204	-66	-	-
Kongsvikelva	1,7	120/79	42/18	-27	-84	-38	-52	-57	-
Valneselva	2,1	32/15	82/41	50	30	67	62	45	-17
Lakselva - Valnesfjord	2,7	298/109	3,5	134,0	-	-	-	-	-290
Lakselva (Misvær)	2,4	196/82	321/79	125	-75	171,2	24	22	-
Laksåga - Nordfj	3,0	203/68	58/21	-145	-170	-111	-	-87	-113
Neverdalsvassdraget	-	-		-	-	-	-	-	-
Mørsvikelva	-	-	140/43	140kg	45kg	28 kg	-	-	-
Ranaelva - MO	5,0	1222/245		-	-62	-	-	669	-418
Ranelva - Leirfjord	-	56/28	148/75	92	53	-16	-56	-56	-56
Reipåga	1,8	111/62	364/164	53	37	-	2	242	-
Røssåga	5,0	1249/250		-	-822	198	-434	-330	-539
Rånassvassdraget	3,0	91/30	154/31	63	64	-49	10	2	-
Saltdalselva	5,0	2385/477	1408/230	-977	-512	167	355	477	-919
Sauselva	2,6	750/286	22/13	-	-	-	-	-691	-702
Skjoma	-	547		-	-	-	-338	56	-3
Spildervassdraget	-	235	190/68	-45	8	-	75	222	-
Storelva - Tosbotn	2,0	93/47	58/20	-35	-37	-	-73	56	-74
Urvollvassdraget	2,3	75/33	14/4	-61	-68	-48	-	-	-
Vestpollelva	1,9	61/32		-	-	73	-	34	-
Vikelva	-	7		-	-	-	-	0	-
Åelva/Åbjøra	2,6	954/367	1033/263	66	733	477	368	-	456
Åselva	-	156		-	-	-	-	21	-151

\*samme vassdrag, ulike elvestrekninger telt

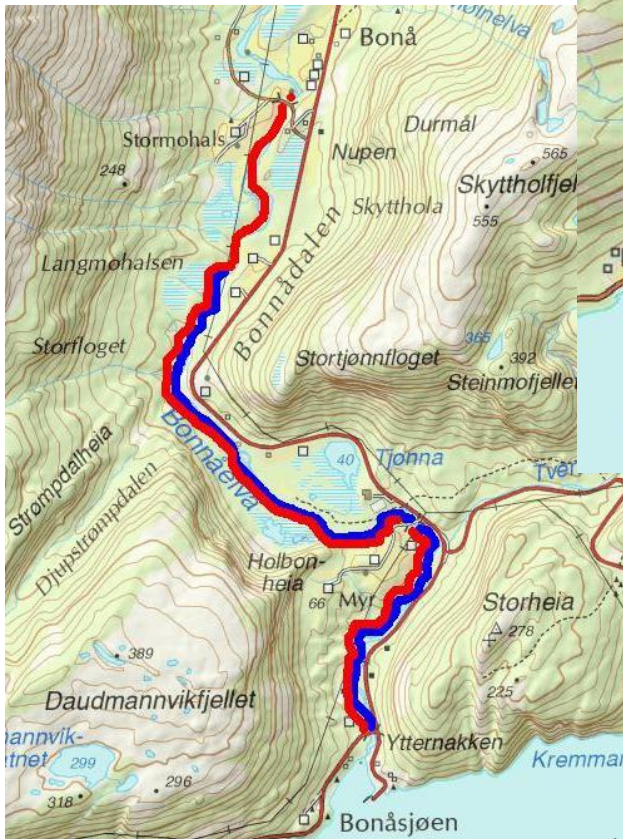
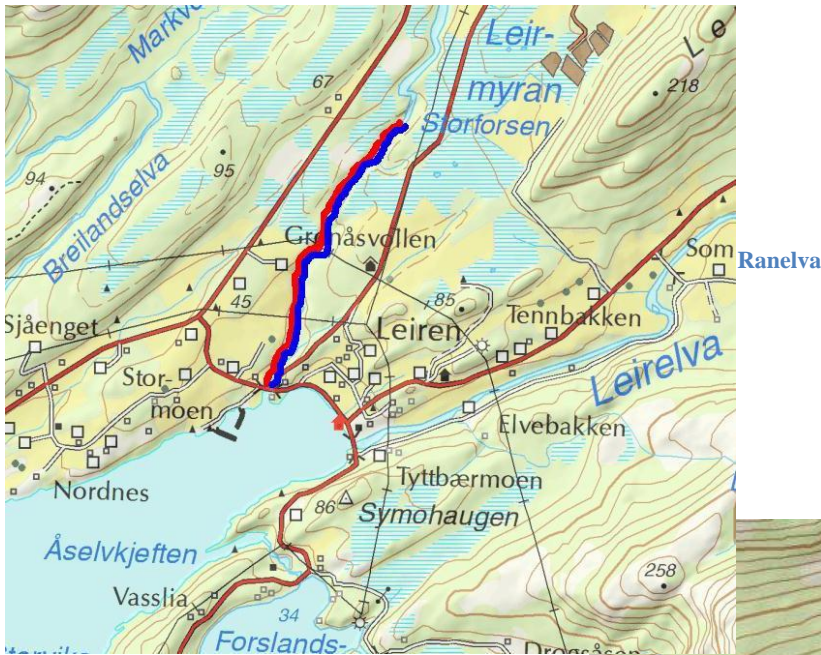


# Prosjekt Utmark

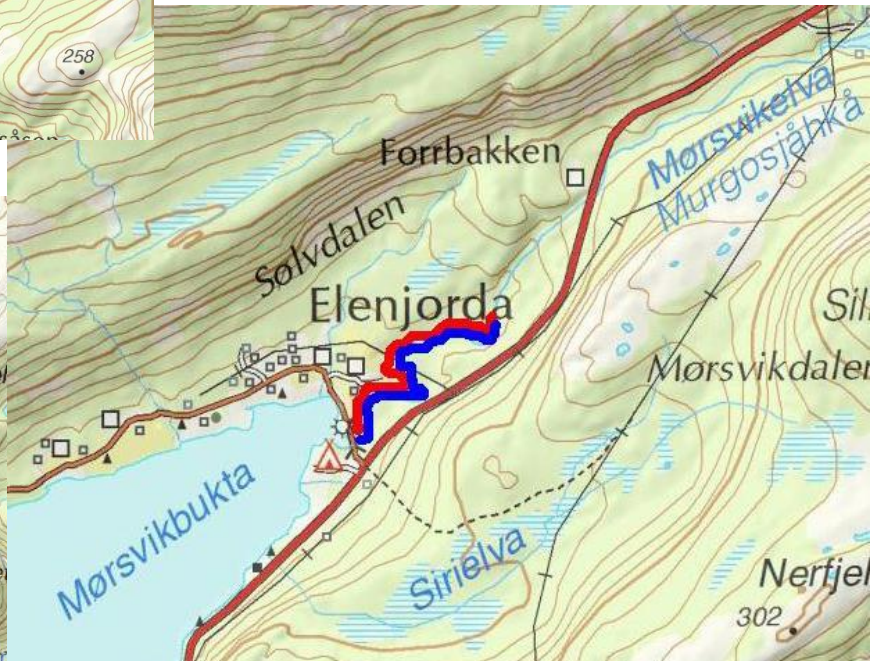
Et samarbeid mellom Nordland Bondelag, Nordland Bonde- og Småbrukerlag og Allskog BA

## 6. Vedlegg 2: Oversiktskart

Kartutsnitt som viser elvestrekninger i de aktuelle vassdrag. Lakseførende strekning (rødt) og svømt strekning (blått) er markert i kartene. Kilde: [www.godtur.no](http://www.godtur.no).



Bonnåga



Mørsvikelva